

تأثیر روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن و خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۹/۲۴ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۲/۲۵

خلاصه

مقدمه

هدف از پژوهش حاضر تعیین اثربخشی روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن و خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان بود.

روش کار

در این پژوهش از طرح آزمایشی پیش‌آزمون - پس‌آزمون با گروه کنترل استفاده شد. از جامعه پ دانش‌آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی منطقه ۲ شهر تهران یک مدرسه بصورت تصادفی انتخاب شده و دانش‌آموزان سال چهارم آن کلاسها بر اساس پیشرفت تحصیلی در سه سطح بالا، متوسط و پایین جایگزین شدند و افراد نمونه از میان آنها به صورت تصادفی انتخاب شده و در دو گروه آزمایشی (۳۰ نفر) و گواه (۳۰ نفر) جایگزین شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه آزمون خودپنداره‌ی تحصیلی دلاور، آزمونهای درک مطلب (متن «نبوغ» و «الماس»)، سؤالات تشریحی (مربوط به دو متن نبوغ و الماس) و سؤالات تشریحی مربوط به راهبردهای یادگیری بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از تحلیل کوواریانس استفاده شد.

نتایج

یافته‌ها نشان داد که آموزش روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن و خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر معنی‌دار دارد و این آموزش‌ها موجب افزایش درک خواندن و خودپنداره‌ی تحصیلی گروه آزمایش شده است ($p < 0/001$).

نتیجه‌گیری

برای بهبود درک خواندن و خودپنداره‌ی تحصیلی دانش‌آموزان از روش خواندن مشترک راهبردی استفاده شود.

کلمات کلیدی

روش خواندن مشترک راهبردی، درک خواندن، خودپنداره‌ی تحصیلی، دانش‌آموزان.

پی‌نوشت: این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد.

فاطمه موحدنیا^{۱*}

مهشید ایزدی^۲

فهیمة انصاریان^۲

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
۲. استادیار گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
* گروه علوم تربیتی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

Email: fatemeh.movahednia@gmail.com

مقدمه

جهان ما از مدل جامعه صنعتی به مدل جامعه یادگیری، از مدل علوم نیوتنی به مدل علوم کوانتومی و از یک سیستم خطی به یک سیستم فرایپچیده و بی‌نظم تغییر هویت و جهت داده است. این تغییرات نیازمند تربیت افرادی است که در آنان دانش، نگرش و مهارت‌های فرایندی فراشناختی، عادات ذهنی جهت یادگیری مادام‌العمر را در جهان متنوع و پرشتاب و متغیر ایجاد نمود تا قادر باشند شناسایی‌های خود را به شناسایی بکشانند و انسان‌های خود آغازگر، خود مشاهده‌گر، خود قضاوت‌کننده، خود تغییر، خود راهبر، خود مدیر باشند (۱).

مهارت خواندن در زندگی انسان اهمیت فراوانی دارد و روز به روز نیز با پیشرفت علوم و گسترش فن آوری بر اهمیت آن افزوده می‌شود. به دست آوردن این مهارت، مانند هر مهارت مهم دیگری، وقت گیر و زمان بر است (۲) و باید یکی از مهم‌ترین هدف‌های آموزش و پرورش در نظر گرفته شود، زیرا مهارت در خواندن برای آموختن همه‌ی موضوع‌های درسی و غیردرسی ضروری است. یکی از مهارت‌های مهم خواندن، درک خواندن است. درک خواندن فرایند همزمان استخراج و ساختن معنا از راه تعامل با متن است (۳).

برای درگیر کردن دانش‌آموزان در خواندن و بهبود درک خواندن آنها، از نظریه‌ی سازندگی اجتماعی می‌توان بهره برد. از نظر ویگوتسکی که نظریه‌ی سازندگی اجتماعی را مطرح نمود، رشد شناختی از راه گفتگوهای جمعی با اعضای ماهرتر فرهنگ حاصل می‌شود (۴). در رویکردهایی به خواندن که بر اساس نظریه‌ی سازندگی اجتماعی طراحی شده‌اند، خوانندگان متن یک گروه اجتماعی را تشکیل می‌دهند که با همکاری هم، معنی را از متن می‌سازند (۵). در این رویکردها

از بحث گروهی استفاده می‌شود و به طور معمول بحث با موضوعی از متن یا پرسشی مربوط به مطلبی از متن مانند پرسش در مورد انگیزه‌های یکی از شخصیت‌های داستان، آغاز می‌شود (۶).

خودپنداره تعمیم‌های شناختی برگرفته از تجارب دربارہ خود است و یکی از هسته‌های اصلی آن، رابطه با افراد مهم زندگی می‌باشد (۷). آرسوان خودپنداره تحصیلی را باور فرد در مورد مقدار مهارت درگیر تحصیل شدن نسبت به همکلاسی‌هایش تعریف می‌کند (۸).

روش خواندن مشترک راهبردی یک روش مشارکتی است که روشی فعال به شمار می‌رود. این روش که توسط کلینگر و وان برای کمک به رفع مشکلات خواندن مطرح شد، تعداد زیادی از فنون یادگیری را که بیش از همه مطرح بودند در هم ادغام می‌کند و آن را برای آموزش به کار می‌گیرد (۹). هر نظام آموزشی پیوسته تلاش می‌کند تا فرایند آموزش را مورد بازنگری قرار دهد و به اصلاح آن پردازد پژوهشگران همواره در جستجوی راه‌حلی‌هایی نوین برای مسایل جاری آموزش که بیشتر حول محور یادگیری می‌باشند هستند و عملیات خویش را مبتنی بر پژوهش و تحقیق استوار می‌کنند. گزینش روش‌های آموزش و راهبردهای کارا و اثربخش همان فرصت مناسبی است (۱۰) که می‌تواند برای فراگیران اثرگذار باشد. پیوسته این سؤال مطرح می‌شود که چگونه می‌توان به دانش‌آموزان کمک کرد تا به یادگیری بهتر و آسان‌تر دست یابند (۱۱). همچنین درک مطلب از موضوع مورد مطالعه یکی از مهمترین وسایل یادگیری محسوب می‌شود و ضروری است

و ضرورت دارد یادگیرنده برای درک مطلب راهبردی شناختی و فراشناختی لازم را یادبگیرد اما فقط بعد شناختی کفایت نمی کند و لازم است دانش آموز دارای انگیزه‌ای بالا که بر بعد شناختی نیز اثرگذار باشد، داشته باشد (۴). بعد انگیزشی ادراک فرد از توانایی‌ها و ناتوانایی‌های تحصیلی او نشأت می‌گیرد که حاصل مقایسه‌های درون فردی و میان فردی است. وجود جایگاه قابل پذیرش تحصیلی در موقعیت کلاس درس و برقراری ارتباط مناسب با همسالان می‌تواند بر احساس خود ازشمندی فردی باشد. بلام می‌گوید شیوه آموزشی موفق قادر است بر بعد عاطفی مؤثر افتد (۱۵). با توجه به مطالب ارائه شده این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که آیا روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن و خود پنداره‌ی تحصیلی دانش آموزان تأثیر دارد؟

شدند. در این پژوهش برای همتا کردن گروه‌ها از سطح پیشرفت تحصیلی دانش آموزان استفاده شد، دانش آموزان به سه گروه تحصیلی (سطح پیشرفت تحصیلی بالا، متوسط و پایین) تقسیم و به طور تصادفی در گروه آزمایش و کنترل قرار گرفتند. پس از تعیین گروه‌های آزمایش و کنترل از هر گروه پیش آزمون به عمل آمد، پس از اجرای پیش آزمون گروه آزمایش در معرض آموزش قرار گرفت و در طی ۱۶ جلسه‌ی چهار دقیقه‌ای راهبردهای یادگیری شناختی و فراشناختی و همچنین راهبردهای پیش دید، نکته‌یابی، تعیین دشواری و خلاصه کردن را یاد گرفتند که متغیر مستقل پژوهش محسوب می‌شد. پس از اتمام جلسات از هر دو گروه، پس آزمون به عمل آمد. برای تحلیل داده‌های پژوهش از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ و تحلیل کواریانس استفاده شد.

که یادگیرنده برای درک مطلب از راهبردی شناختی و فراشناختی استفاده کند (۱۲).

رویکرد شناختی یکی از رویکردهایی است که به تبیین یادگیری انسان می‌پردازد و نظریه‌های متعددی دارد. نظریه‌ی سازندگی یادگیری یکی از این نظریه‌هاست که روش‌های برخاسته از آن را در دو طیف اساسی مطرح می‌کند. طیفی به سازندگی شناختی و طیفی به سازندگی اجتماعی نظر دارند. میزان تأکید هر طیف می‌تواند به تحول روشهای آموزشی متفاوت، با هدف کمک به فرایند ساختن معنا در یادگیرنده منتهی شود. پژوهش‌ها در بسیاری از موارد، ادعای راهبرد های آموزشی شناختی و فراشناختی را برای یادگیری موفق تر و بهبود خود پنداره‌ی تحصیلی افراد مورد تأیید قرار داده اند (۱۳).

پژوهشگران همواره تلاش کرده‌اند که راه‌های مناسبی برای دستیابی دانش آموزان به یادگیری بهتر بیابند. کما این که درک خواندن نیز وسیله‌ای اساسی برای یادگیری آموزشگاهی می‌باشد

مواد و روش کار

در این پژوهش از طرح آزمایشی پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش ۲۰۰۰ نفر و شامل تمامی دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی منطقه ۲ شهر تهران بودند که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول به تحصیل می‌باشند. نمونه آماری در این پژوهش متشکل از ۶۰ نفر از دانش آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی منطقه ۲ تهران می‌باشند که به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. بدین صورت که ابتدا کلیه مدارس ابتدایی دخترانه منطقه ۲ تهران، فهرست شده و یک مدرسه بصورت تصادفی از بین آنها انتخاب شد. سپس دانش آموزان سال چهارم آن کلاسها بر اساس پیشرفت تحصیلی در سه سطح بالا، متوسط و پایین جایگزین شدند و افراد نمونه از میان آنها به صورت تصادفی انتخاب شده و در دو گروه آزمایشی (۳۰ نفر) و گواه (۳۰ نفر) جایگزین

ابزار

آزمون خودپنداره‌ی تحصیلی دلاور: این پرسشنامه را که دکتر علی دلاور در سال ۱۳۷۳ تهیه کرد، شامل ۴۰ گویه با لیکرت چهار درجه ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۴) است (زراعت و غفوریان، ۱۳۸۸). بیشترین نمره این مقیاس ۱۲۰ است. نمره ۶۴ و کمتر نشان دهنده افراد با مفهوم خودتحصیلی پایین، نمره بین ۶۴ تا ۷۲ نشان دهنده افراد با خودتحصیلی متوسط و نمره ۷۲ یا بیشتر نشان دهنده افراد با خودتحصیلی بالا است. هرچه نمره آزمودنی در این مقیاس بالاتر باشد، او از مفهوم خودتحصیلی بالاتری برخوردار است. در پژوهش خجسته مهر و همکاران (۱۶) نیز ضریب پایایی با استفاده از روش مذکور ۰/۹۳ به دست آمد که نتایج نشان داد که مقیاس دارای پایایی قابل قبولی است.

بسته آموزشی

در این پژوهش از روش خواندن مشترک راهبردی استفاده شده است. در ابتدا برای افزایش انگیزش در آزمودنی ها به آنها گفته شد که در اینجا سعی کنیم روشی را یاد بگیریم که بتوانیم از طریق آن، آنچه را می خوانیم، بهتر بیاموزیم. یادگیری این روش به دقت و تمرین بستگی دارد. این مهم است که به توانایی خود اطمینان داشته باشیم، همه اعضا باید فعال باشند و نحوه کار را یاد بگیرند. سپس گروه آزمایش بر اساس شیوه‌ی زیر مورد آموزش قرار گرفتند:

ابتدا به دانش آموزان در مورد روشهای شناختی و فراشناختی برای درک مطلب آموزش داده شد و بعد که با راهبردهای یادگیری آشنا شدند؛ به آموزش روش خواندن مشترک راهبردی که چهار راهبرد پیش دید، دشواریها و تأکید بر آنها، یافتن نکته مهم و خلاصه کردن را شامل می شود، پرداخته شد.

✓ در مرحله بعد به دانش آموزان گفته شد که قبل از خواندن هر بخش از متن کل، آن را در مدت زمان کوتاهی (حدود ۳-۲ دقیقه) پیش خوانی کنند. سپس از آنها خواسته شد به واژه هایی که به صورت درشت و پررنگ چاپ شده اند دقت کنند و به جدولها و تصاویر و اطلاعات کلیدی بنگرند تا با بارش مغزی، بدانند درباره عنوان چه اطلاعاتی داشته اند و پیشگویی کنند که درباره عنوان چه خواهند آموخت.

✓ سپس در راهبرد دشواریها و تأکید بر آن از آنها خواسته شد که متن را با دقت بیشتری بخوانند، در حین خواندن با توجه به کند بودن سرعت خواندن متن، متوجه شوند که در درک مطلب دشواری وجود دارد و با استفاده از روشهای درک دشواری (ذکر شده در فصل دوم) در دریافت مطلب توفیق یابند.

✓ در مرحله بعدی سعی کنند در بخش مورد مطالعه، نکته مهم را بیابند و بازگویی کنند و آنها تشویق شدند تا مهمترین فرد، مکان یا چیز را در پاراگرافی که خوانده اند تعیین کنند و به زبان خود مهمترین ایده را بیان نمایند و با حداقل واژه های ممکن این نکته مهم را بازگویی کنند.

✓ در راهبرد خلاصه کردن دانش آموزان باید به خلاصه کردن مطلب از طریق تدوین سؤالات و پاسخها درباره آنچه که آموخته اند، می پرداختند. به آنها گفته شد که تصور کنند که معلم هستند و باید برای ارزیابی میزان یادگیری دانش آموزانشان از آنها پرسش کنند. آنها سؤالات خود را در کلاس مطرح می کردند و بهترین خلاصه ها و سؤالات در کلاس با بازخورد مثبت معلم روبرو می شد.

✓ سپس زمانی که دانش آموزان تحت آموزش لازم برای یادگیری این عملکرد قرار گرفتند و به اندازه کافی در آن

- ✓ وظیفه تأکید کننده بر دشواری این بود که هر گاه در طول فرایند یادگیری متن، در گروه اشکالاتی را تشخیص می داد به ذکر و اصلاح آنها از طریق تعامل گروهی پردازد.
- ✓ تنظیم کننده در گروه باید بر کار راهنما، تأکید کننده بر اشکالات و بقیه اعضاء نظارت می کرد و نظم را برقرار می کرد. او باید دقت می کرد که همه اعضاء کار خود را بدرستی انجام دهند و به کار گروهی پردازند و این فرد مانند سایر اعضاء علاوه بر وظیفه ویژه خود باید به مطالعه و فعالیتهای مختلف برای درک مطلب از طریق تعامل گروهی می پرداخت.
- ✓ امتیاز دهنده به کار اعضاء گروه امتیاز می داد و ارزیابی کار گروهی و ارائه پیشنهادات بر عهده او بود.
- ✓ گزارشگر فردی بود که بهترین خلاصه ارائه شده توسط اعضاء گروه را روی برگه می نوشت و بهترین سئوالات را از میان سئوالات گروه انتخاب می کرد و به معلم ارائه می داد.
- ✓ نتیجه کار گروهی توسط گزارشگر به معلم گزارش می شد.
- این شیوه مشارکت به دانش آموزان کمک می کرد به جای رقابت، یکدیگر را در یادگیری کمک کنند و همه به نوعی درگیر یک فعالیت مهم و منحصر به فرد باشند. به گروهها گفته شده بود هر زمان که احساس کردند تمامی اعضاء گروه به خوبی مطلب را یاد گرفته اند می توانند برگه های گزارش یادگیری خود را به معلم تحویل دهند.
- مهارت یافتند، به گروههای مشارکتی تقسیم شدند، این تقسیم بندی بر اساس پیشرفت تحصیلی دانش آموزان صورت گرفت، دانش آموزان پر پیشرفت به عنوان راهنمای گروه و دانش آموزان متوسط و کم پیشرفت در نقشهای مختلفی مثل تأکید کننده بر دشواری، امتیازدهنده، گزارشگر و تنظیم کننده با دیگر اعضاء گروه همکاری می کردند.
- ✓ به هر گروه ورقه های راهنما داده شد که در آن نقش و وظیفه هر فرد نوشته شده بود، افراد با در دست داشتن این برگه ها، از وظایف خود در ساختار گروه مطلع می گردیدند.
- ✓ در جلسات اولی که دانش آموزان در گروه قرار گرفتند به طور متناوب به این برگه ها مراجعه می کردند تا دقیقاً بر اساس نقشهای خود عمل کنند اما چند جلسه بعد بر نقشها تسلط یافتند و بر اساس آن عمل می کردند.
- ✓ آموزشگر بین گروهها به حرکت می پرداخت و در عین تشویق به راهنمایی دانش آموزان در زمینه مشکلاتی که در حین مطالعه با آن برخورد می کردند و قادر نبودند با مشورت گروهی حل کنند، می پرداخت.
- ✓ همانگونه که گفته شد هر یک از اعضاء وظیفه خود را در گروه بر عهده داشت، مثلاً راهنمای گروه وظیفه هدایت گروه را در مورد پیش خوانی، خواندن، خلاصه کردن و ارزیابی بر عهده داشت.

نتایج

جدول ۱. نتایج تحلیل کواریانس نمرات متغیر درک خواندن

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	ضریب اتا
پیش آزمون	۱۳/۵۶	۱	۱۳/۵۶	۳۱/۸۸	۰/۰۰۱	۰/۳۷۶
گروه	۹۱/۵۴	۵	۱۸/۳۰	۴۳/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۸۰۲
خطا	۲۲/۵۴	۵۳	۰/۴۲۵			
کل	۱۴۲۴۷/۰۰	۶۰				

که بین نمرات گروه آزمایشی و کنترل () ، $F=43.05$ ، $p<0.001$ تفاوت معناداری وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که آموزش روش خواندن مشترک راهبردی بر افزایش درک خواندن دانش آموزان موثر است.

در راستای بررسی این فرضیه پژوهشی که آموزش روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن دانش آموزان موثر است. نمرات درک خواندن در بین گروه آزمایشی و کنترل با استفاده از روش آماری تحلیل کواریانس مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج حاصل از این روش در جدول ۴-۵ نشان می‌دهد

جدول ۲. نتایج تحلیل کواریانس نمرات متغیر راهبرد خودپنداره

منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	ضریب اتا
پیش آزمون	۲۶۷/۷۷	۱	۲۶۷/۷۷	۶۰/۹۰	۰/۰۰۱	۰/۴۳۵
گروه	۱۱۵۵/۵۶	۵	۲۳۱/۱۱	۵۲/۵۶	۰/۰۰۱	۰/۸۳۲
خطا	۲۳۳/۰۲	۴۳				
کل	۳۱۵۸۷۲/۰۰	۶۰				

که بین نمرات گروه آزمایشی و کنترل () ، $F=52.56$ ، $p<0.001$ تفاوت معناداری وجود دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که آموزش روش خواندن مشترک راهبردی بر افزایش خودپنداره دانش آموزان موثر است.

در راستای بررسی این فرضیه پژوهشی که آموزش روش خواندن مشترک راهبردی بر خودپنداره دانش آموزان موثر است. نمرات خودپنداره در بین گروه آزمایشی و کنترل با استفاده از روش آماری تحلیل کواریانس مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج حاصل از این روش در جدول ۴-۸ نشان می‌دهد

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف تعیین تاثیر روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن و خودپنداره تحصیلی دانش آموزان دختر انجام شد. اولین نتیجه پژوهش نشان از اثربخش بودن روش خواندن مشترک راهبردی بر درک خواندن دانش آموزان داشت. این نتیجه به نتایج پژوهش های کرمی و همکاران (۱۷)، غباری بناب و همکاران (۱۸)، عسگری و مظلومی (۱۹)، گوی و همکاران (۲۰) و هانگ (۲۱) همسو می باشد.

در تبیین این نتیجه می توان گفت که هر قدر دامنه راهبردهایی که دانش آموزان به نحو مناسب به کار می گیرند گسترده باشد، موفقیت آن ها در حل مسئله، خواندن، درک مطلب و به خاطر سپاری اطلاعات بیشتر است (۷). یادگیرندگانی که از روش های مطالعه و یادگیری خودشان آگاهی دارند و به طور آگاهانه فعالیت هایی را برای بهبود اینها انتخاب می کنند، از یادگیرندگانی که نسبت به این مسائل کمتر آگاهی دارند بیشتر یاد می گیرند، آنها به طور آگاهانه و با استفاده از دانش فراشناخت خود استراتژی های خاصی را با اهداف خاص یادگیری هماهنگ می سازند (۲۲).

روش مذکور به عنوان روشی که از راهبردهای شناختی و فراشناختی استفاده می کند، بکار گرفته شده است. راهبردهای شناختی و فراشناختی مورد استفاده در روش خواندن مشترک راهبردی، بارها در طی پژوهش ها کارآمدی خود را نشان داده اند. راهبردهایی مانند پیش دید که در خدمت فعال سازی دانش زمینه و پیش گویی و درگیرسازی فعال در خواندن و بالا بردن انگیزش یادگیری است؛ تشخیص دشواری ها و تأکید بر آنها که با هدف بازیابی درک مطلب و تعیین انقطاع دریافت و کمک به رفع موانع یادگیری انجام می پذیرد، تعیین نکته مهم در متن که در راستای افزایش تمرکز و دریافت مطلب واقع می گردد، خلاصه کردن که با هدف بهبود بخشی به دریافت و یادآوری از

طریق تنظیم سؤالات درگیر کننده مهارت های سطح بالاتر تفکر انجام می شود، همگی آبخوری جز پژوهش های بسیار در زمینه یادگیری شناختی و فراشناختی ندارد (به نقل از ایزدی، ۱۳۸۳).

نتیجه بعدی پژوهش نشان داد که روش خواندن مشترک راهبردی بر خودپنداره تحصیلی دانش آموزان تاثیر مثبت دارد. نتایج فرضیه فوق با یافته های (۱۷-۲۱) همسو می باشد.

در تبیین این یافته می توان گفت که خودپنداره تحصیلی دانش آموزان بازتابی از عملکردهای قبلی و فعلی دانش آموزان در موقعیت های تحصیلی است. شاید اثرگذاری این برنامه بر خودپنداره تحصیلی دانش آموزان زمانی مشخص تر شود که دانش آموزان فرصت قرار گرفتن در موقعیت های ارزیابی مثل امتحانات پایانی نوبت دوم را داشته باشند تا بتوانند تغییرات حاصل شده را با قبل مقایسه کنند و تصورات مثبت تری نسبت به توانایی های تحصیلی خود کسب کنند و بتوانند آن را گزارش کنند. معلمین با تجربه و خردمند همواره به وجود ارتباط مثبت و قابل توجه بین درک دانش آموز از خود و عملکرد او در مدرسه اشاره دارند. آنان بر این باورند؛ فراگیری که از خود و توانایی هایشان خشنود هستند، راه موفقیت را در پیش خواهند گرفت. برعکس به نظر می رسد آن دسته از دانش آموزانی که درباره خود و توانایی خودشان با نوعی نگرش منفی مواجه اند، از دستیابی به مدارج عالی باز می مانند. همچنین به نظر می رسد که موفقیت و پیشرفت تحصیلی از عمق تصورات فردی شخص ریشه می گیرد (۱۸). درباره ی رابطه خودپنداره و پیشرفت تحصیلی در ادبیات روان شناختی بسیار بحث شده است، به نظر می رسد که خوب بودن در مدرسه، خودپنداره ی تحصیلی مثبت دانش آموزان را پرورش می دهد و داشتن خودپنداره ی تحصیلی

مثبت نیز، به کارکرد بهتر در فعالیت های آموزشی می انجامد. احساس کرامت و ارزشمندی منجر به دوری از بسیاری از لغزش ها و اشتباهات می گردد. کودکی که احساس ارزش درونی و کرامت نفس می کند، می کوشد تا همواره عزت نفس خود را حفظ کند و خود را در شرایطی قرار ندهد که به کرامت نفس او خدشه ای وارد گردد. بنابراین، چنین فردی احتمالاً در مدرسه نیز برای انجام دادن بهتر تکالیف، نهایت سعی خود را خواهد کرد (۱۹).

بنابراین با توجه به یافته های فوق می توان بیان داشت که در آموزش مهارت های خواندن به دانش آموزان یکی از مؤلفه های تأثیر گذار، شیوه آموزش است. با توجه به اینکه آموزش روش خواندن مشترک راهبردی با مشارکت فعال دانش آموزان و توانایی مشاهده نحوه یادگیری دانش آموزان از یکدیگر را فراهم می نماید، این شیوه‌ی آموزش نوعی احساس رضایت خاطر و انگیزش درونی برای درک مطلب در دانش آموزان ایجاد می کند و روش مفیدی برای افزایش درک مطلب و بالابردن خودپنداره مثبت دانش آموزان می باشد.

پژوهش حاضر بر روی دانش آموزان منطقه ۲ تهران صورت گرفته است، لیکن در تعمیم نتایج به دانش آموزان سایر مناطق بایستی با احتیاط عمل کرد. این پژوهش فقط بر روی یک

جنسیت (دانش آموزان دختر) و همچنین این پژوهش بر روی دانش آموزان تهران انجام شده، لیکن نتایج آن قابل تعمیم به شهرهای دیگر نمی باشد. با توجه به تفاوت ویژگی های دختران و پسران و یا جامعه های مختلف، پیشنهاد می شود تحقیق حاضر بر روی دانش آموزان پسر نیز صورت گیرد. به دلیل محدودیت زمانی، مطالعات پی گیرانه از آموزشها ممکن نبود و به محققان بعدی پیشنهاد می شود که در پژوهشهای بعدی پس از هر مرحله از اجرای متغیر مستقل آزمونی صورت پذیرد تا میزان تأثیر هر مرحله از متغیر مستقل دقیقاً بررسی و مشخص گردد و یک برداشت طولی را دنبال کنند تا از اثر بخشی این روش در طول زمان مطمئن شوند. در نهایت پیشنهاد می شود مسئولین آموزش و پرورش برنامه های آموزش روش خواندن مشترک راهبردی را به زبان ساده، بخشی از تمرین کتاب های درسی قرار دهند تا دانش آموزان با استفاده از آنها، توانایی خود را در درک خواندن بالا ببرند و معلم از دانش آموزان بخواهد که پس از یادگیری درس، آن را خلاصه کرده و در قالب پرسش و پاسخ و یا کلمات کلیدی و توضیحات مختصر در مقابل آن کلمات به معلم خود ارائه دهند. که در نتیجه این امر کیفیت دانش و یادآوری دانش آموزان افزایش خواهد یافت.

References

1. Hajrezayi B, Shahalazade M, Zeynali M, Badali M. Effectiveness of blended learning on critical thinking skills of nursing students. *Journal of Nursing Education*. 2015 May 10;4(1):49-59.
2. Alom MZ, Taha TM, Yakopcic C, Westberg S, Sidike P, Nasrin MS, Hasan M, Van Essen BC, Awwal AA, Asari VK. A state-of-the-art survey on deep learning theory and architectures. *electronics*. 2019 Mar;8(3):292.
3. Nikolopoulou K, Akriotou D, Gialamas V. Early reading skills in english as a foreign language via ict in greece: early childhood student teachers' perceptions. *Early childhood education journal*. 2019 Sep 1;47:597-606.
4. Pratiwi E. Strategies of reading skills for English language class. *Esteem: Journal of English Study Programme*. 2019;2(1):1-8.
5. Pasqualotto A, Altarelli I, De Angeli A, Menestrina Z, Bavelier D, Venuti P. Enhancing reading skills through a video game mixing action mechanics and cognitive training. *Nature human behaviour*. 2022 Apr;6(4):545-54.
6. Badali M, Hatami J, Fardanesh H, Noroozi O. Evaluating Instructional Design Quality of Iranian MOOCs Based on Merrill's and Margaryan's Principles. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*. 2018 Dec 1;9(4).

7. Komarraju M, Musulkin S, Bhattacharya G. Role of student-faculty interactions in developing college students' academic self-concept, motivation, and achievement. *Journal of college student development*. 2010;51(3):332-42.
8. Tus J. Self-concept, self-esteem, self-efficacy and academic performance of the senior high school students. *International Journal of Research Culture Society*. 2020;4(10):45-59.
9. Alqarni F. Collaborative strategic reading to enhance learners' reading comprehension in English as a foreign language. *Academic Journal of Interdisciplinary Studies*. 2015 Mar 8;4(1):161.
10. Vaughn S, Klingner JK, Swanson EA, Boardman AG, Roberts G, Mohammed SS, Stillman-Spisak SJ. Efficacy of collaborative strategic reading with middle school students. *American educational research journal*. 2011 Aug;48(4):938-64.
11. Rojas- Drummond S, Mazón N, Littleton K, Vélez M. Developing reading comprehension through collaborative learning. *Journal of Research in Reading*. 2014 May;37(2):138-58.
12. Lai ER. Metacognition: A literature review. *Always learning: Pearson research report*. 2011 Apr;24:1-40.
13. Jia X, Li W, Cao L. The role of metacognitive components in creative thinking. *Frontiers in psychology*. 2019 Oct 24;10:2404.
14. Ng DW, Foo CC, Ng SS, Kwong A, Suen D, Chan M, Or A, Chun OK, Fielding BF, Lam WW. The role of metacognition and its indirect effect through cognitive attentional syndrome on fear of cancer recurrence trajectories: a longitudinal study. *Psycho- Oncology*. 2020 Feb;29(2):271-9.
15. García-Mieres H, Lundin NB, Minor KS, Dimaggio G, Popolo R, Cheli S, Lysaker PH. A cognitive model of diminished expression in schizophrenia: the interface of metacognition, cognitive symptoms and language disturbances. *Journal of psychiatric research*. 2020 Dec 1;131:169-76.
16. Khojasteh Mehr1, R., Abbaspour, Z., Koraei, A., Kochaki, R. The effect of a "Succeeding in School" program on the academic performance, academic self-concept, attitude towards school, learning how to succeed in school and social adjustment of school students. *Journal of School Psychology*, 2012; 1(1): 27-45.
17. Karami, B., Allah Karami, A., Hashemi, N. Effectiveness of cognitive and metacognitive strategies training on creativity, achievement motive and academic self-concept. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 2013; 2(4): 121-140.
18. Ghobari-Bonab, B., Afrooz, G., Hasanzadeh, S., Bakhshi, J., Pirzadi, H. The impact of teaching active metacognitive thinking-oriented strategies and self monitoring on reading comprehension of students with the reading difficulties. *Journal of Learning Disabilities*, 2012; 1(2): 77-97. doi: jld-1-2-91-1-5
19. Asgari, M., Mazlumi, A. Effect on self-learning and achievement in mathematics as measured by the components of the students junior year of university. *Journal of Educational Measurement*, 2010; 4, 27-53.
20. Guay F, Ratelle CF, Roy A, Litalien D. Academic self-concept, autonomous academic motivation, and academic achievement: Mediating and additive effects. *Learning and Individual Differences*. 2010 Dec 1;20(6):644-53.
21. Huang C. Self-concept and academic achievement: A meta-analysis of longitudinal relations. *Journal of school psychology*. 2011 Oct 1;49(5):505-28.
22. Eggen PD, Kauchak DP, Garry S. *Educational psychology: Windows on classrooms*. Pearson/Merrill/Prentice Hall; 2007.

Original Article

The effect of the strategic joint reading method on students' reading comprehension and academic self-concept

Received: 15/12/2019 - Accepted: 14/05/2020

Fatemeh Movahednia*¹

Mahshid Izadi²

Fahimeh Anarian²

1. MA student, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

* Department of Educational Sciences, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Email: fatemeh.movahednia@gmail.com

Abstract

Introduction: The purpose of this research was to determine the effectiveness of the strategic shared reading method on students' reading comprehension and academic self-concept.

Method: A pre-test-post-test experimental design with a control group was used. A school was randomly selected from the population of 4th grade female students of the 2nd district of Tehran, and the 4th year students of those classes were replaced based on their academic progress in three levels, high, medium, and low, and the sample was randomly selected from among them. and were replaced in two experimental groups (30 people) and control (30 people). The tools used in this research were Delaware's educational self-concept questionnaire, reading comprehension tests (the text "genius" and "diamond"), descriptive questions (related to the two texts genius and diamond) and descriptive questions related to learning strategies. Covariance analysis was used to analyze the data.

Results: The findings showed that the teaching of the strategic joint reading method has a significant effect on the reading comprehension and academic self-concept of the students, and these trainings have increased the reading comprehension and academic self-concept of the experimental group ($p < 0.001$).

Conclusion: To improve the reading comprehension and academic self-concept of the students, the strategic joint reading method should be used.

Keywords: Strategic shared reading method, reading comprehension, academic self-concept, students.

conflict of interest: There is no conflict of interest.